

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนี้แบ่งออกได้เป็น 3 ส่วนคือ

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับงบกระแสเงินสด

มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 7 (ปรับปรุง 2555) เรื่อง งบกระแสเงินสด

รูปแบบการจัดทำงบกระแสเงินสด

ปัญหาในการจัดทำงบกระแสเงินสด

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับกำไร

ความหมายของกำไร

บทบาทของกำไร

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับงบกระแสเงินสด

มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 7 (ปรับปรุง 2557) เรื่อง งบกระแสเงินสด

มาตรฐานการบัญชีฉบับนี้เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดขึ้น โดยมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศฉบับที่ 7 เรื่อง งบกระแสเงินสด ซึ่งเป็นฉบับปรับปรุงของคณะกรรมการมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ ที่สิ้นสุดในวันที่ 31 ธันวาคม 2555 (IAS 7: Statement of cash flows bound volume 2012 consolidated without early application)

เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด

รายการเทียบเท่าเงินสด เป็นรายการที่กิจการถือไว้เพื่อวัตถุประสงค์ในการจ่ายชำระภาระผูกพันระยะสั้นมากกว่าเพื่อการลงทุนหรือเพื่อวัตถุประสงค์อื่น เงินลงทุนที่จะถือได้ว่าเป็นรายการเทียบเท่าเงินสดจะต้องพร้อมที่จะเปลี่ยนเป็นเงินสด ในจำนวนที่ทราบได้และต้องมีความเสี่ยงที่ไม่มีนัยสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงในมูลค่า ดังนั้น โดยปกติเงินลงทุนจะถือเป็นรายการเทียบเท่าเงินสดได้ก็ต่อเมื่อเงินลงทุนนั้นมีวันครบกำหนดในระยะสั้น กล่าวคือ 3 เดือน หรือน้อยกว่านับจากวันที่ได้มา เงินลงทุนในหุ้นทุนไม่ถือเป็นรายการเทียบเท่าเงินสด เว้นแต่โดยเนื้อหาสาระแล้วเงิน

ลงทุนนั้นเป็นรายการเทียบเท่าเงินสด เช่น ในกรณีของหุ้นบุริมสิทธิที่ซื้อเมื่อหุ้นนั้นใกล้วันครบกำหนด และมีการระบุวันที่ไถ่ถอนไว้อย่างแน่ชัด

เงินกู้ยืมจากธนาคาร ตามปกติจะพิจารณาว่าเป็นกิจกรรมจัดหาเงิน แต่สำหรับในบางประเทศ เงินเบิกเกินบัญชีธนาคารที่มีลักษณะจ่ายคืนเมื่อทวงถาม ถือเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารเงินสดของกิจการ ในกรณีเช่นนี้ เงินเบิกเกินบัญชีธนาคารจะถือเป็นองค์ประกอบของเงินสด และรายการเทียบเท่าเงินสด ซึ่งสอดคล้องกับธนาคารในลักษณะนี้จะเห็น ได้จากการที่ยอดคงเหลือในบัญชีเงินฝากธนาคาร มักจะมีความผันผวนจากยอดคงเหลือเป็นยอดเงินเบิกเกินบัญชี

กระแสเงินสดไม่รวมการเคลื่อนไหวของรายการที่ประกอบกันขึ้นเป็นเงินสดหรือรายการเทียบเท่าเงินสด เนื่องจากองค์ประกอบดังกล่าวเป็นส่วนของการบริหารเงินสดของกิจการ มากกว่าเป็นส่วนของกิจกรรมดำเนินงาน กิจกรรมลงทุน หรือกิจกรรมจัดหาเงิน การบริหารเงินสด รวมถึงการนำเงินสดส่วนเกิน ไปลงทุนในรายการเทียบเท่าเงินสด

การนำเสนองบกระแสเงินสด

งบกระแสเงินสดต้องแสดงกระแสเงินสดในระหว่างงวด โดยจำแนกเป็นกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน กิจกรรมลงทุน และกิจกรรมจัดหาเงิน

กิจการต้องเสนอกระแสเงินสดของกิจการที่เกิดจากกิจกรรมดำเนินงาน กิจกรรมลงทุน และกิจกรรมจัดหาเงินในลักษณะที่เหมาะสมกับธุรกิจของตนมากที่สุด การจำแนกตามกิจกรรมจะ ให้ข้อมูลที่ช่วยให้ผู้ใช้งบการเงินสามารถประเมินผลกระทบของกิจกรรมเหล่านั้นที่มีต่อฐานะการเงินของกิจการและจำนวนเงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสดของกิจการได้ ข้อมูลนี้ ยังอาจใช้เพื่อประเมินความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมเหล่านั้น ได้ด้วย

รายการค้ารายการหนึ่งอาจรวมกระแสเงินสดจากหลายกิจกรรมที่จัดประเภทแตกต่างกัน ได้ เช่น ในกรณีที่เงินสดที่ใช้ในการชำระหนี้ที่รวมทั้งดอกเบี้ยและเงินต้น ส่วนที่เป็นดอกเบี้ย อาจจัดเป็นกิจกรรมดำเนินงาน และส่วนที่เป็นเงินต้นจัดเป็นกิจกรรมจัดหาเงิน

กิจกรรมดำเนินงาน

จำนวนเงินของกระแสเงินสดที่เกิดจากกิจกรรมดำเนินงานจะเป็นข้อบ่งชี้ที่สำคัญที่แสดงถึงความสามารถในการดำเนินงานของกิจการในการก่อให้เกิด กระแสเงินสดที่เพียงพอเพื่อชำระหนี้เงินกู้ เพื่อการดำเนินงานของกิจการ เพื่อจ่ายเงินปันผล และเพื่อการลงทุนใหม่ๆ โดยไม่ต้องพึ่งพาการจัดหาเงินจากแหล่งเงินภายนอก ข้อมูลเกี่ยวกับองค์ประกอบแต่ละรายการของกระแสเงินสดจากการดำเนินงานที่เกิดขึ้นในอดีตจะเป็นประโยชน์เมื่อพิจารณาประกอบกับข้อมูลอื่นในการพยากรณ์กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานในอนาคต

กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานจะเกิดจากกิจกรรมหลักที่ก่อให้เกิดรายได้ของกิจการ ดังนั้น โดยทั่วไปจะเป็นผลมาจากรายการต่างๆ และเหตุการณ์อื่นที่เกิดขึ้นในการคำนวณกำไรหรือขาดทุน ตัวอย่างของกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน คือ

เงินสดรับจากการขายสินค้าและการให้บริการ

เงินสดรับจากรายได้ค่าสิทธิค่าธรรมเนียม ค่านายหน้า และรายได้อื่น

เงินสดจ่ายผู้ขายสำหรับสินค้าและบริการ

เงินสดจ่ายแก่พนักงานและจ่ายแทนพนักงาน

เงินสดรับและจ่ายของกิจการประกันภัย สำหรับเบี้ยประกันภัยและค่าสินไหมทดแทน ค่ารายปี และผลประโยชน์อื่นตามกรมธรรม์

เงินสดจ่ายหรือได้รับคืนค่าภาษีเงิน ได้ยกเว้นหากรายการดังกล่าวสามารถระบุเจาะจงได้กับกิจกรรมลงทุนและกิจกรรมจัดหาเงิน

เงินสดรับและจ่ายจากสัญญาที่ถือไว้เพื่อซื้อขายหรือเพื่อค้ำ บางรายการ เช่น การขายโรงงาน อาจทำให้เกิดผลกำไรหรือขาดทุนซึ่งจะรวมอยู่ในกำไรหรือขาดทุนที่รับรู้กระแสเงินสดที่เกี่ยวข้องกับรายการดังกล่าวเป็นกระแสเงินสดจากกิจกรรมลงทุน อย่างไรก็ตาม เงินสดจ่ายเพื่อผลิตหรือเพื่อซื้อสินทรัพย์ซึ่งถือไว้เพื่อให้ผู้อื่นเช่า และต่อมาถือไว้เพื่อขาย

กิจการอาจถือหลักทรัพย์และเงินให้กู้ยืมเพื่อซื้อขายหรือเพื่อค้ำ ในกรณีเช่นนั้นหลักทรัพย์เหล่านั้นจะมีลักษณะคล้ายกับสินค้าคงเหลือที่ซื้อมาเพื่อขายต่อ ดังนั้น กระแสเงินสดที่เกิดจากการซื้อและขายหลักทรัพย์เพื่อซื้อขายหรือเพื่อค้ำจะจัดเป็นกิจกรรมดำเนินงาน ในลักษณะเดียวกัน เงินสดจ่ายล่วงหน้าและเงินให้กู้โดยสถาบันการเงิน ตามปกติจะจัดเป็นกิจกรรมดำเนินงาน เนื่องจากเป็นรายการที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมหลักที่ก่อให้เกิดรายได้ของกิจการ

กิจกรรมลงทุน

การเปิดเผยข้อมูลของกระแสเงินสดที่เกิดจากกิจกรรมลงทุนแยกต่างหากมีความสำคัญเนื่องจากกระแสเงินสดดังกล่าวแสดงให้เห็นรายจ่ายที่ได้จ่ายไปเพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพยากรต่างๆ ที่จะก่อให้เกิดรายได้และกระแสเงินสดในอนาคต เฉพาะรายจ่ายที่ส่งผลให้เกิดการรับรู้สินทรัพย์ในงบแสดงฐานะการเงินเท่านั้นที่สามารถจัดประเภทเป็นกิจกรรมลงทุน ตัวอย่างของกระแสเงินสดที่เกิดจากกิจกรรมลงทุน คือ

เงินสดที่จ่ายเพื่อซื้อที่ดิน อาคารและอุปกรณ์สินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตนและสินทรัพย์ระยะยาวอื่น รายจ่ายดังกล่าวให้รวมถึงเงินสดจ่ายที่เป็นต้นทุนในการพัฒนาสินทรัพย์และเงินสดจ่ายที่เกี่ยวข้องกับที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ที่กิจการสร้างขึ้นเอง

เงินสดรับจากการขายที่ดิน อาคารและอุปกรณ์สินทรัพย์ไม่มีตัวตน และสินทรัพย์ระยะยาวอื่น

เงินสดที่จ่ายเพื่อได้มาซึ่งตราสารทุนหรือตราสารหนี้ของกิจการอื่น และส่วนได้เสียในการร่วมค้า (นอกเหนือจากเงินสดที่จ่ายเพื่อได้มาซึ่งตราสารที่จัดเป็นรายการเทียบเท่าเงินสดหรือที่ถือไว้โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อซื้อขายหรือเพื่อค้า)

เงินสดรับจากการขายตราสารทุนหรือตราสารหนี้ของกิจการอื่น และส่วนได้เสียในการร่วมค้า (นอกเหนือจากเงินสดรับจากการขายตราสารที่จัดเป็นรายการเทียบเท่าเงินสดหรือที่ถือไว้โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อซื้อขายหรือเพื่อค้า)

เงินสดจ่ายล่วงหน้าและเงินให้กู้ยืมแก่บุคคลอื่น (นอกเหนือจากเงินจ่ายล่วงหน้าและเงินให้กู้ยืมโดยสถาบันการเงิน)

เงินสดรับชำระคืนจากเงินจ่ายล่วงหน้าและเงินให้กู้แก่บุคคลอื่น (นอกเหนือจากเงินจ่ายล่วงหน้าและเงินให้กู้ยืมโดยสถาบันการเงิน)

เงินสดที่จ่ายเพื่อซื้อสัญญาฟิวเจอร์และสัญญาฟอร์เวิร์ดสัญญาให้สิทธิเลือก และสัญญาแลกเปลี่ยน ยกเว้นเมื่อสัญญาดังกล่าวนั้นถือไว้เพื่อซื้อขายหรือเพื่อค้า หรือเป็นการจ่ายที่จัดเป็นกิจกรรมจัดหาเงิน

เงินสดรับจากการขายสัญญาฟิวเจอร์และรับจากสัญญาฟอร์เวิร์ดสัญญาให้สิทธิเลือก และสัญญาแลกเปลี่ยน ยกเว้นเมื่อสัญญาดังกล่าวนั้นถือไว้เพื่อซื้อขายหรือเพื่อค้า หรือเป็นการรับที่จัดเป็นกิจกรรมจัดหาเงิน ในกรณีที่สัญญานำไปใช้เป็นเครื่องมือป้องกันความเสี่ยงของรายการที่สามารถระบุได้ กระแสเงินสดที่เกิดจากสัญญาดังกล่าวให้จัดประเภทในลักษณะเดียวกับกระแสเงินสดของรายการที่ถูกลบป้องกันความเสี่ยง

กิจกรรมจัดหาเงิน

การเปิดเผยข้อมูลของกระแสเงินสดที่เกิดจากกิจกรรมจัดหาเงินแยกต่างหากมีความสำคัญ เนื่องจากจะเป็นประโยชน์ในการคาดคะเนสิทธิเรียกร้องในกระแสเงินสดในอนาคตจากผู้ให้เงินทุนแก่กิจการ ตัวอย่างของกระแสเงินสดที่เกิดจากกิจกรรมจัดหาเงิน คือ

เงินสดรับจากการออกหุ้นหรือตราสารทุนอื่น

เงินสดที่จ่ายให้กับผู้เป็นเจ้าของเพื่อซื้อหรือไถ่ถอนหุ้นของกิจการนั้น

เงินสดรับจากการออกหุ้นกู้ เงินกู้ยืม ตัวเงิน พันธบัตร การจำนอง และเงินกู้ยืมระยะสั้นหรือระยะยาวอื่น

เงินสดที่จ่ายชำระเงินกู้ยืม

เงินสดที่ผู้เช่าจ่ายเพื่อลดจำนวนหนี้สินซึ่งเกิดขึ้นจากสัญญาเช่าที่มีลักษณะเป็นสัญญาเช่าการเงินการแสดงกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน

รูปแบบการจัดทำงบกระแสเงินสด

กัลยาภรณ์ ปานมะเริง เบอร์ด (2551) การจัดทำงบกระแสเงินสดสามารถทำได้ 2 วิธี คือ วิธีทางตรงและวิธีทางอ้อม โดยทั้ง 2 วิธีแตกต่างกันเฉพาะกิจกรรมที่ 1 คือกิจกรรมดำเนินงานเท่านั้น ส่วนกิจกรรมที่ 2 และ 3 คือกิจกรรมลงทุนและกิจกรรมจัดหาเงิน มีวิธีทำเหมือนกันทั้งวิธีทางตรงและวิธีทางอ้อม

วิธีทางตรง เป็นวิธีที่แสดงกระแสเงินสดรับและกระแสเงินสดจ่ายจากกิจกรรมดำเนินงาน ผลต่างระหว่างเงินสดและเงินสดจ่าย จะเป็นกระแสเงินสดสุทธิจากการดำเนินงานข้อมูลของรายการหลักต่างๆ ของรายได้และการจ่ายเงินสดอาจจะทราบได้จาก

การบันทึกรายการของธุรกิจ

โดยการปรับปรุงรายการขาย ต้นทุนขาย (ดอกเบี้ยและรายได้ที่เหมือนกันและค่าใช้จ่ายดอกเบี้ยและค่าใช้จ่ายที่เหมือนกันที่จ่ายแก่สถาบันการเงิน) และรายการอื่นในงบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จที่เกี่ยวข้อง

การเปลี่ยนแปลงในสินค้า ลูกหนี้ และเจ้าหนี้ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานในระหว่างรอบระยะเวลาบัญชี

รายการอื่นที่ไม่กระทบเงินสด

รายการอื่นๆ ซึ่งมีผลกระทบต่อเงินสดอันเกิดจากกระแสเงินสดจากกิจกรรมลงทุนหรือกิจกรรมจัดหาเงิน

วิธีทางอ้อมหรือวิธีกระทบยอด เป็นวิธีที่แสดงกระแสเงินสดรับและกระแสเงินสดจ่ายจากกิจกรรมดำเนินงาน โดยการปรับปรุงกำไรหรือขาดทุนสุทธิกับรายการสินทรัพย์หมุนเวียน และหนี้สินหมุนเวียนที่มีความสัมพันธ์กับรายการในงบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จซึ่งจัดทำขึ้นตามเกณฑ์คงค้าง ให้กลายเป็นกำไรหรือขาดทุนสุทธิตามเกณฑ์เงินสด โดยการกระทบยอดกำไรสุทธิจากงบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จด้วยการบวกกลับ หรือหักออก ในงบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จที่กระทบกำไรสุทธิแต่ไม่กระทบเงินสด กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานหาได้จากการปรับปรุงกำไรขาดทุนสุทธิและผลที่เกิดจากประเด็นต่างๆ ดังต่อไปนี้

การเปลี่ยนแปลงในสินค้าคงเหลือ ลูกหนี้และเจ้าหนี้ที่เกิดขึ้นในระหว่างรอบระยะเวลาบัญชี

รายการอื่นที่ไม่กระทบเงินสด เช่น ค่าเสื่อมราคา การตั้งสำรอง ภาษีรอการตัดบัญชี กำไรหรือขาดทุนจากการแปลงค่าเงินตราต่างประเทศที่ยังไม่เกิดขึ้น กำไรที่ยังไม่ได้รับจากบริษัทที่เกี่ยวข้องกัน ส่วนของผู้ถือหุ้นส่วนน้อย

รายการอื่นทั้งหมด ซึ่งผลกระทบต่อเงินสดอันเกิดจากกระแสเงินสดจากกิจกรรมลงทุนหรือกิจกรรมจัดหาเงินอีกวิธีหนึ่งก็คือกระแสเงินสดสุทธิจากกิจกรรมการดำเนินงานอาจแสดงโดยวิธีทางอ้อมด้วยการแสดงให้เห็นรายการรายได้และค่าใช้จ่ายต่างๆ ตามที่ปรากฏในงบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จ รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงสินค้างเหลือ ลูกหนี้และเจ้าหนี้ที่เกิดจากการดำเนินงานที่เกิดขึ้นในระหว่างรอบระยะเวลาบัญชี

รายการบวกกลับหรือหักออก เพื่อเป็นการกระทบยอดกำไรขาดทุนจากเกณฑ์คงค้างไปเป็นเกณฑ์เงินสดตามประเด็นต่างๆ ทั้งสามกลุ่มข้างต้น พอสรุปได้ดังนี้

รายการบวกกลับ ประกอบด้วย

ค่าใช้จ่ายไม่กระทบเงินสด ได้แก่ หนี้สงสัยจะสูญ ค่าเสื่อมราคา ขาดทุนจากการขายที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ หรือสินทรัพย์อื่นๆ การตัดจำหน่ายส่วนลดมูลค่าหุ้นกู้และขาดทุนจากอัตราแลกเปลี่ยน

สินทรัพย์หมุนเวียนที่ลดลง เช่น ลูกหนี้การค้า สินค้าคงเหลือ ค่าใช้จ่ายล่วงหน้า (ยกเว้นเงินสด)

หนี้สินหมุนเวียนที่เพิ่มขึ้น เช่น เจ้าหนี้การค้า ตัวเงินจ่าย และค่าใช้จ่ายค้างจ่าย

รายการหักออก ประกอบด้วย

ค่าใช้จ่ายที่ไม่กระทบเงินสด ได้แก่ กำไรจากการขายที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ หรือสินทรัพย์อื่นๆ การตัดจำหน่ายส่วนเกินมูลค่าหุ้นกู้ และกำไรจากอัตราแลกเปลี่ยน

สินทรัพย์หมุนเวียนที่เพิ่มขึ้น เช่น ลูกหนี้การค้า สินค้าคงเหลือ และค่าใช้จ่ายล่วงหน้า
หนี้สินหมุนเวียนที่ลดลง เช่น เจ้าหนี้การค้า ตัวเงินจ่าย และค่าใช้จ่ายค้างจ่าย

ปัญหาในการจัดทำงบกระแสเงินสด

นุชจรี พิเชฐกุล (2549) ผู้จัดทำงบกระแสเงินสดส่วนใหญ่ประสบกับความยุ่งยากในการจัดทำเนื่องจากในการจัดทำงบกระแสเงินสดต้องปรับกระทบรายการกำไรสุทธิให้เป็นกระแสเงินสดรับ(จ่าย) สุทธิจากการดำเนินงาน ซึ่งต้องอาศัยความรู้ความเข้าใจในการจัดทำซึ่งปัญหาที่พบบ่อยๆ ในการจัดทำงบกระแสเงินสดมีดังนี้

รายการปรับปรุงที่มีลักษณะเหมือนกับค่าเสื่อมราคา เป็นค่าใช้จ่ายที่จะต้องนำไปปรับปรุงกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานซึ่งจะต้องนำไปบวกกำไรสุทธิเพื่อจะได้กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน

ลูกหนี้ (สุทธิ) ค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญเป็นบัญชีปรับมูลค่าลูกหนี้ ทำให้ลูกหนี้แสดงด้วยมูลค่าสุทธิที่คาดว่าจะรับชำระเงิน บัญชีค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญมีผลต่อกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานหรือไม่นั้น ขึ้นอยู่กับวิธีการในการจัดทำกระแสเงินสดว่าใช้วิธีใด

การเปลี่ยนแปลงของรายการสินทรัพย์หมุนเวียนและหนี้สินหมุนเวียนบางรายการในการปรับข้อมูลจากกำไรสุทธิตามเกณฑ์คงค้างมาเป็นกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน (หรือกำไรสุทธิตามเกณฑ์เงินสด) ส่วนหนึ่งเกิดจากการนำรายการหมุนเวียนมาปรับ กิจการต้องคำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงของรายการหมุนเวียนบางรายการที่กระทบกระแสเงินสดแต่ไม่กระทบกำไรสุทธิ โดยทั่วไปมักจะเป็นกิจกรรมลงทุนหรือกิจกรรมจัดหาเงิน

ขาดทุนสุทธิ ในกรณีที่กิจการมีขาดทุนสุทธิแทนที่จะเป็นกำไรสุทธิ กิจการจะต้องปรับขาดทุนสุทธิด้วยรายการที่ไม่กระทบกระแสเงินสด เช่นเดียวกับกรณีที่กิจการมีกำไรสุทธิ ภายหลังจากการปรับแล้วอาจทำให้กิจการมีกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานเป็นยอดบวกหรือลบก็ได้

ใบสำคัญแสดงสิทธิที่จะซื้อหุ้นสามัญที่บริษัทออกให้แก่พนักงาน กิจการบางแห่งมีโครงการให้ใบสำคัญสิทธิที่จะซื้อหุ้นสามัญแก่พนักงานเพื่อเป็นค่าตอบแทน ซึ่งเป็นค่าใช้จ่ายที่ไม่กระทบกระแสเงินสด ในการคำนวณกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานต้องนำรายการนี้มาบวกกำไรสุทธิ

รายการพิเศษและรายการไม่ปกติ กระแสเงินสดรายการพิเศษและรายการไม่ปกติที่ไม่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของกิจกรรมหลักควรจะแยกแสดงออกเป็นกิจกรรมลงทุนหรือกิจกรรมจัดหาเงินตามลักษณะของรายการ

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับกำไร

ความหมายกำไร

กำไร หมายถึง ผลตอบแทนที่ผู้ประกอบการได้ดำเนินงานขององค์กรธุรกิจเกิดเป็นส่วน ของรายรับที่สูงกว่าต้นทุน เป็นผลตอบแทนที่องค์กรธุรกิจในฐานะผู้ประกอบการควรจะได้รับ แนวความคิดเกี่ยวกับกำไร ยังมีข้อแตกต่างกันระหว่างกำไรทางบัญชี (Accounting) และกำไรทาง เศรษฐศาสตร์ (Economic profit) (เพชรี ชุมทรัพย์, 2536: 43)

กำไรทางบัญชี กำไรทางบัญชีเองยังไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับหลักการบัญชีแต่ละธุรกิจถือ ปฏิบัติอยู่และตามหลักการบัญชี ซึ่งเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปนั้นก็มีวิธีปฏิบัติได้หลายอย่าง เช่น การ ตีราคาสินค้าคงเหลือ อาจใช้ราคาทุนหรือราคาตลาด หรือใช้ราคาอื่นๆ วิธีการคิดค่าเสื่อมราคาก็มี หลายวิธีด้วยกัน เช่น ค่าเสื่อมราคาแบบเส้นตรง, ค่าเสื่อมราคาแบบผลบวกจำนวนปีอายุการใช้งาน, ค่าเสื่อมราคาแบบขอลดคงเหลือลดลงทวีคูณ หรือวิธีขอลดคงเหลือลดลงในอัตราสองเท่าของค่าสึก หรอและค่าเสื่อมราคาวิธีเส้นตรง เป็นต้น นโยบายการตั้งสำรองลูกหนี้สูญ ก็สามารถกำหนดได้ หลายแบบ ฯลฯ ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ล้วนแต่ทำให้กำไรของธุรกิจแตกต่างกันได้ ทั้งๆ ที่มีข้อมูลชุด เดียวกัน (เพชรี ชุมทรัพย์, 2520: 4-5)

กำไรทางเศรษฐศาสตร์ กำไรทางเศรษฐศาสตร์ยังมีความหมายไม่ชัดเจน เช่นกัน ตาม ทฤษฎีแล้วจุดที่ธุรกิจจะได้กำไรสูงสุดคือจุดที่รายได้ส่วนเพิ่ม (Marginal revenue) เท่ากับต้นทุน ส่วนเพิ่ม (Marginal cost) ซึ่งในทางปฏิบัติยังไม่มีผู้ใดสามารถบอกได้ว่าจุดดังกล่าวนั้นจะเกิดขึ้นได้ เมื่อใด (เพชรี ชุมทรัพย์, 2520: 4-5)

กำไรหรือขาดทุนสุทธิ (Net income หรือ NI) หมายถึง กำไรหรือขาดทุนหลังจากหักหรือ รวมรายการพิเศษแล้ว หากมีผลขาดทุนสุทธิให้แสดงจำนวนเงินในเครื่องหมายวงเล็บ ในกรณีงบ การเงินรวม กำไรหรือขาดทุนสุทธินี้เป็นส่วนของบริษัทใหญ่เท่านั้น โดยหักผลตอบแทนของส่วน ของผู้ถือหุ้นส่วนน้อยแล้ว (เพชรี ชุมทรัพย์, 2520: 4-5)

บทบาทของกำไร

กำไรเป็นสิ่งจำเป็นในการดำเนินงานขององค์กรธุรกิจทั่วไป ผู้ประกอบการธุรกิจต่างก็ มุ่งหวังที่จะแสวงหาผลกำไรเพื่อนำไปเป็นผลตอบแทนในการจัดสรรทรัพยากรการผลิตขององค์กร และการหากำไรกระทำได้โดยการจัดหาสินค้าและบริการต่างๆ ให้แก่สมาชิกของสังคม เมื่อเป็น เช่นนี้อาจกล่าวได้ว่าวัตถุประสงค์ของธุรกิจมี 2 ประการคือ

1. การสนองความต้องการของสังคมโดยการจัดหาสินค้าและบริการให้เพียงพอ
2. การแสวงหากำไรโดยให้มีความเสี่ยงภัยน้อยที่สุด

ถ้าไม่มีบทบาทสำคัญต่อการดำเนินงานขององค์กรธุรกิจและต่อระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมและระบบเศรษฐกิจแบบผสม เนื่องจากกำไรเป็นตัวดึงดูดให้ผู้ประกอบการได้ทำการขยายกำลังการผลิตสินค้าและบริการ รวมทั้งเป็นตัวดึงดูดจิตใจให้องค์กรธุรกิจรายใหม่เข้ามาแข่งขันในตลาดเพื่อผลิตสินค้าและบริการที่มีคุณภาพให้แก่สังคมเพิ่มขึ้น ทำให้ระบบเศรษฐกิจมีการใช้ปัจจัยการผลิตมากขึ้น ทำให้เกิดกิจกรรมทางเศรษฐกิจต่อเนื่องมากมาย และส่งผลต่อสวัสดิการสังคม (Social welfare) ดีขึ้นเพราะประชาชนมีรายได้จากการขายสินค้าอันเกิดจากปัจจัยการผลิตและได้บริโภคสินค้าที่มีคุณภาพสูงขึ้นนอกจากนี้ กำไรยังเป็นตัวชี้วัดที่จะบ่งบอกให้เห็นได้อย่างชัดเจนว่าองค์กรธุรกิจนั้นๆ จะดำเนินงานไปยังทิศทางใด ธุรกิจควรจะขยายงานต่อไป หรือควรคงธุรกิจไว้ในระดับเดิม หรือลดขนาดกำลังการผลิตลง (Downsizing) หรืออาจล้มเลิกการประกอบกิจการไป

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จิราพัชร นิ่มนวล (2553) ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกระแสเงินสดจากกิจกรรมจัดหาเงินกับผลการดำเนินงานในอนาคตของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่มีรายชื่อในดัชนี SET 100 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่มีรายชื่อในดัชนี SET 100 ปี พ.ศ. 2547 ถึงปี พ.ศ. 2551 จำนวนทั้งสิ้น 81 บริษัท เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ ตัววัดกระแสเงินสดจากกิจกรรมจัดหาเงินจากวิธีการวัดของ Richardson and Sloan (2006) ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ 1. กระแสเงินสดสุทธิจากกิจกรรมจัดหาเงิน 2. กระแสเงินสดสุทธิจากการกู้ยืมเงิน 3. กระแสเงินสดสุทธิจากการออกหุ้นทุน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา และสถิติเชิงอนุมาน ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple regression analysis) โดยกำหนดระดับนัยสำคัญที่ 0.05 ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มอุตสาหกรรมเกษตรและอาหาร และกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยี ที่กระแสเงินสดจากกิจกรรมจัดหาเงินมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับผลการดำเนินงานในอนาคต และผู้ศึกษายังพบว่า มี 5 กลุ่ม คือ กลุ่มธุรกิจการเงิน กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง กลุ่มทรัพยากร และกลุ่มบริการ ที่ผลการดำเนินงานปีปัจจุบันมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับผลการดำเนินงานในอนาคต และมี 2 กลุ่ม คือ กลุ่มบริการ และ กลุ่มเทคโนโลยี ที่พบว่ามีความสัมพันธ์ระหว่างกระแสเงินสดจากกิจกรรมลงทุนกับผลการดำเนินงานในอนาคตในทิศทางตรงกันข้าม

ธนิษฐา มหบุญพาชัย (2553) ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกระแสเงินสดจากกิจกรรมจัดหาเงินกับผลตอบแทนหลักทรัพย์และผลการดำเนินงานในอนาคตของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542-2550 ในการศึกษาความสัมพันธ์ดังกล่าวแบ่งกิจกรรมจัดหาเงินออกเป็น 3 ประเภท คือ ประกอบด้วย 1. กระแสเงินสดจากกิจกรรมจัดหาเงิน 2. กระแสเงินสดสุทธิจากการกู้ยืม และ 3. กระแสเงินสดสุทธิจากการออกหุ้นทุน จากผลการศึกษาพบว่าสำหรับตลาดหุ้นไทย กระแสเงินสดจากกิจกรรมจัดหาเงินมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางตรงกันข้ามกันอย่างมีนัยสำคัญกับผลตอบแทนหลักทรัพย์ในอนาคต

สุธารัตน์ นรชุน (2553) ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกำไรสุทธิ (NI) กระแสเงินสดสุทธิจากการดำเนินงาน (CFO) กำไรส่วนที่เหลือ (RI) และมูลค่าเพิ่มเชิงเศรษฐศาสตร์ (EVA) กับผลตอบแทนของหุ้น โดยทำการศึกษาบริษัทในกลุ่ม SET100 ผลการศึกษาพบว่ากำไรสุทธิ (NI) กำไรส่วนที่เหลือ (RI) และมูลค่าเชิงเศรษฐศาสตร์ (EVA) สามารถให้เนื้อหาข้อมูลเชิงเปรียบเทียบ ขณะที่มูลค่าเพิ่มเชิงเศรษฐศาสตร์สามารถอธิบายลักษณะเนื้อหาข้อมูลเชิงเปรียบเทียบได้มากที่สุด

อุษณี วรพันธ์พิทักษ์ (2552) ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกระแสเงินสดและกำไรที่มีต่อราคาและผลตอบแทนหลักทรัพย์ กลุ่มตัวอย่างคือ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยปี พ.ศ. 2545-2548 ทุกกลุ่มอุตสาหกรรม ยกเว้น กลุ่มอุตสาหกรรมธุรกิจการเงิน กลุ่มพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ กลุ่มกองทุน กลุ่มที่อยู่ในระหว่างฟื้นฟูกิจการ โดยผลการศึกษาพบว่ากระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน กิจกรรมลงทุน กิจกรรมจัดหาเงิน กระแสเงินสดปลอดสาระกำไรก่อนดอกเบี้ยจ่าย ภาษี ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย กำไรก่อนดอกเบี้ยจ่ายและภาษี กำไรก่อนรายการพิเศษ และ กำไรสุทธิมีความสัมพันธ์กับราคาหลักทรัพย์ โดยตัววัดผลการดำเนินงานกำไรสามารถอธิบายราคาหลักทรัพย์ได้ดีกว่าตัววัดผลการดำเนินงานกระแสเงินสด กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน กิจกรรมลงทุน กิจกรรมจัดหาเงิน กระแสเงินสดปลอดภาระ และกำไรสุทธิมีความสัมพันธ์กับผลตอบแทนหลักทรัพย์ โดยตัววัดผลการดำเนินงานกระแสเงินสดสามารถอธิบายผลตอบแทนหลักทรัพย์ได้ดีกว่าตัววัดผลการดำเนินงานกำไร

อภิเดช แวสุวรรณ (2550) ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกระแสเงินสดจากกิจกรรมจัดหาเงินกับผลตอบแทนหลักทรัพย์และผลการดำเนินงานในอนาคตของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยศึกษากระแสเงินสดจากกิจกรรมจัดหาเงินได้แบ่งเป็น 3 ประเภทคือ 1. กระแสเงินสดสุทธิจากกิจกรรมจัดหาเงิน 2. กระแสเงินสดสุทธิจากการกู้ยืมเงิน 3. กระแสเงินสดสุทธิจากการออกหุ้นทุน กลุ่มตัวอย่างคือ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยปี 2543 ถึง 2548 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา และการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ โดยวิเคราะห์แยกเป็นตามอุตสาหกรรม พบว่า กระแสเงินสดสุทธิจาก

กิจกรรมจัดหาเงินมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางตรงกันข้ามกับผลตอบแทนหลักทรัพย์ในขนาดของกลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม และกลุ่มบริการ และเมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ของกระแสเงินสดจากกิจกรรมจัดหาเงินกับผลการดำเนินงานในขนาดพบว่า มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางตรงกันข้ามกับผลการดำเนินงานในขนาด ได้แก่ กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค กลุ่มอสังหาริมทรัพย์ และก่อสร้าง กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม กลุ่มบริการ และกลุ่มเทคโนโลยี

อุษา วงศ์สอนธรรม (2549) ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัววัดประสิทธิภาพทางการเงินกับผลตอบแทนของหลักทรัพย์ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยพบว่า ตัววัดประสิทธิภาพทางการเงินมีความสัมพันธ์กับผลตอบแทนของหลักทรัพย์ของกิจการ และจากการเปรียบเทียบความสามารถในการอธิบายผลตอบแทนของหลักทรัพย์ พบว่า ในการวิเคราะห์ข้อมูลแบบรวมทุกกลุ่มอุตสาหกรรม กำไรจากการดำเนินงานสามารถใช้อธิบายความสัมพันธ์กับผลตอบแทนของหลักทรัพย์ของกิจการได้ดีกว่ากำไรสุทธิและมูลค่าเพิ่มเชิงกระแสเงินสด ส่วนมูลค่าเพิ่มเชิงกระแสเงินสดและประสิทธิภาพของกระแสเงินสดนั้นสามารถใช้อธิบายความสัมพันธ์กับผลตอบแทนของหลักทรัพย์ของกิจการได้ไม่แตกต่างกัน อย่างไรก็ตามเมื่อวิเคราะห์ข้อมูลแยกตามกลุ่มอุตสาหกรรม พบว่า กำไรจากการดำเนินงานสามารถใช้อธิบายความสัมพันธ์กับผลตอบแทนของหลักทรัพย์ของกิจการได้ดีกว่ามูลค่าเพิ่มเชิงกระแสเงินสดในกลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค และกลุ่มวัตถุดิบและสินค้าอุตสาหกรรม ส่วนมูลค่าเพิ่มเชิงกระแสเงินสดสามารถใช้อธิบายความสัมพันธ์กับผลตอบแทนของหลักทรัพย์ของกิจการได้ดีกว่ากำไรจากการดำเนินงานในกลุ่มบริการ และกลุ่มเทคโนโลยี

ยุพดี เกษมสุข (2547) ทำการศึกษาความสัมพันธ์ของกำไรทางบัญชีกับการเปลี่ยนแปลงของราคาหลักทรัพย์ กรณีศึกษา: บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกลุ่มพลังงาน การศึกษานี้ใช้วิธีการประมาณค่าทางเศรษฐมิติโดยใช้แบบจำลองข้อมูลภาคตัดขวางและข้อมูลอนุกรมเวลา ด้วยวิธี GLS เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างราคาหลักทรัพย์ในกลุ่มพลังงาน ณ เวลาปัจจุบันกับตัวแปรอิสระ ซึ่งได้แก่ กำไรสุทธิต่อหุ้นในอดีต อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ยืมระหว่างธนาคาร และราคาหลักทรัพย์ของกลุ่มพลังงานในอดีต โดยได้ทำการศึกษาทั้งหมด 6 หลักทรัพย์ ได้แก่ บริษัทบ้านปู จำกัด (มหาชน) บริษัท สยามสหบริการ จำกัด (มหาชน) บริษัท ปตท.สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) บริษัท บางจากปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) บริษัท ลานนารี ซอร์สเซส จำกัด (มหาชน) และ บริษัท ผลิตไฟฟ้า จำกัด (มหาชน) โดยใช้ข้อมูลอนุกรมเวลารายไตรมาสตั้งแต่ไตรมาสที่ 1 ของปี 2538 จนถึงไตรมาสที่ 2 ของปี 2547 (รวม 38 ไตรมาส) ของแต่ละบริษัท ผลจากการศึกษาพบว่าความสัมพันธ์ระหว่างราคาหลักทรัพย์ของกลุ่มพลังงาน ณ เวลา

ปัจจุบันและกำไรสุทธิต่อหุ้นในอดีตเป็นไปในลักษณะตรงกันข้าม แสดงให้เห็นว่ากำไรสุทธิต่อหุ้นในอดีตไม่มีอิทธิพลในการกำหนดราคาหลักทรัพย์ปัจจุบัน ส่วนปัจจัยราคาหลักทรัพย์ในอดีตซึ่งปัจจัยทางด้านเทคนิค และอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ยืมระหว่างธนาคารซึ่งเป็นตัวแทนของปัจจัยทางเศรษฐกิจ พบว่ามีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของราคาหลักทรัพย์ในกลุ่มพลังงาน ณ เวลาปัจจุบัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

จตุสุชาดา คิริสม (2546) ทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลทำให้ข้อมูลกระแสเงินสดมีประโยชน์มากกว่าข้อมูลด้านกำไรในการกำหนดราคาหลักทรัพย์ โดยศึกษาคุณลักษณะเฉพาะของบริษัทในฐานะเป็นปัจจัยที่มีผลทำให้ข้อมูลกระแสเงินสดรายไตรมาสมีประโยชน์มากกว่าข้อมูลกำไรรายไตรมาส ในการกำหนดราคาหลักทรัพย์ ผลการศึกษา พบว่า ข้อมูลกระแสเงินสดรายไตรมาสมีประโยชน์ที่เกินกว่าข้อมูลในด้านกำไรรายไตรมาสในการกำหนดราคาหลักทรัพย์ กำไรที่มีลักษณะชั่วคราวทำให้ประโยชน์ของข้อมูลด้านกำไรลดลง ประเภทของหุ้นจะมีผลต่อประโยชน์ของ ข้อมูลกระแสเงินสดมากกว่าข้อมูลกำไร อัตราส่วนกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานลงทุนต่อกระแสเงินสดจากกิจกรรมจัดหาเงิน (CFI/CFF) มีผลกระทบต่อนประโยชน์ของข้อมูลกระแสเงินสดมากกว่าข้อมูลด้านกำไร ผลกระทบรวมทั้ง 3 ปัจจัยมีอิทธิพลต่อประโยชน์ของข้อมูลกระแสเงินสดมากกว่าข้อมูลกำไร

ปัญญา สัมฤทธิ์ประดิษฐ์ (2545) ทำการศึกษาความสามารถของกำไรทางบัญชีและมูลค่าตามบัญชีในการใช้อธิบายราคาหลักทรัพย์ตามระยะเวลาที่เปลี่ยนแปลง ตามการเปลี่ยนแปลงมาตรฐานการบัญชี และในกลุ่มอุตสาหกรรม พบว่าความสามารถของกำไรทางบัญชีและมูลค่าตามบัญชีร่วมกันในการใช้อธิบายราคาหลักทรัพย์ลดลงตามระยะเวลา ไม่เพิ่มตามการเปลี่ยนแปลงมาตรฐานการบัญชี และไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญในแต่ละกลุ่มอุตสาหกรรม โดยกำไรทางบัญชีสามารถอธิบายราคาหลักทรัพย์ได้มากกว่ามูลค่าตามบัญชี เมื่อพิจารณาปัจจัยเฉพาะของธุรกิจ และปัจจัยทางบัญชี พบว่ารายการที่ไม่เกิดขึ้นเป็นประจำ ขาดทุนจากการดำเนินการหลัก ขนาดของกิจการ รายการตีราคาสินทรัพย์ใหม่ อัตราแลกเปลี่ยน เป็นปัจจัยที่มีผลกระทบทำให้มูลค่าตามบัญชีสามารถอธิบายราคาหลักทรัพย์มากกว่ากำไรทางบัญชี กำไรที่มีอัตราการเติบโตและระดับกำไรที่มีเสถียรภาพเป็นปัจจัยที่มีผลกระทบทำให้กำไรทางบัญชีสามารถอธิบายราคาหลักทรัพย์ได้มากกว่ามูลค่าตามบัญชี ขณะที่การจับคู่รายได้กับค่าใช้จ่ายเป็นปัจจัยที่ทำให้มูลค่าตามบัญชีสามารถอธิบายราคาหลักทรัพย์ได้มากกว่ากำไรทางบัญชี

กนกพร นาคทับที (2543) ทำการศึกษาว่าตัววัดผลการดำเนินงานใดสามารถใช้อธิบายราคาหลักทรัพย์ได้มากกว่า โดยศึกษา ค่า R^2 ของตัววัดผลต่างๆ ซึ่งได้แก่ รายได้ กำไร กระแสเงินสด จากกิจกรรมดำเนินงาน ลงทุน และจัดหาเงินพบว่ายกเว้นข้อมูลรายได้ปี ค.ศ.1996 และกำไรปี ค.ศ. 1997 กิจกรรมลงทุนมีคุณค่าข้อมูลโดยเปรียบเทียบมากที่สุด รองลงมาคือกำไรและกิจกรรมดำเนินงาน ส่วนรายได้ให้คุณค่าข้อมูลโดยเปรียบเทียบน้อยสุด ด้านการวิเคราะห์ความถดถอยพบว่าราคาหลักทรัพย์สัมพันธ์กับกระแสเงินสดจาก กิจกรรมจัดหาเงินมากที่สุด รองลงมาคือกิจกรรมดำเนินงาน กำไรทางบัญชีและรายได้ เมื่อแยก วิเคราะห์รายปี ค.ศ. 1994 และ 1997 ให้ผลเช่นเดียวกับภาพรวม ส่วน ค.ศ. 1995 และ 1996 กำไรสัมพันธ์กับราคาหลักทรัพย์มากที่สุด ขณะที่รายได้ยังคงสัมพันธ์กับราคาหลักทรัพย์น้อยที่สุด เช่นเดิม

คัตนาง จารุปรัชญ์ (2540) ทำการศึกษาปัจจัยที่กำหนดราคาหุ้นกลุ่มพลังงาน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2535-2538 โดยปัจจัยที่เลือกนำมาศึกษาได้แก่ ราคาหลักทรัพย์ที่มีความล่า 1 คาบเวลา อัตราเงินปันผลต่อราคาตลาด อัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำ 3 เดือน อัตราภาวะเงินเฟ้อ ดัชนีราคาหุ้นในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ดัชนีดาวโจนส์ และดัชนีนิเคอิ โดยใช้วิธีเศรษฐมิติ สร้างสมการในรูปแบบของสมการถดถอยเชิงซ้อนและใช้วิธีกำลังสองน้อยที่สุดแบบธรรมดา มาทำการวิเคราะห์ โดยแบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ส่วนคือ ส่วนแรก ศึกษาปัจจัยที่กำหนดราคาหลักทรัพย์กลุ่มพลังงาน ส่วนที่สอง ศึกษาถึงปัจจัยที่กำหนดราคาหลักทรัพย์ของแต่ละบริษัทในกลุ่มพลังงาน ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยทางเทคนิค คือราคาหลักทรัพย์แต่ละบริษัทมีความล่า 1 คาบเวลา และปัจจัยทางจิตวิทยาการลงทุนคือ ดัชนีราคาหุ้นตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงของราคาหลักทรัพย์กลุ่มพลังงานและราคาหลักทรัพย์ของแต่ละบริษัทในกลุ่มพลังงานมากที่สุด ในขณะที่ปัจจัยพื้นฐานและปัจจัยทางเศรษฐกิจมีอิทธิพลน้อยมาก

เมทนี รัศมีวิจิตรไพศาล (2530) ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณเงินกับราคาหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยแบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ส่วนด้วยกัน คือ ในส่วนแรกได้ทำการศึกษาเพื่อพิจารณาข้อมูลว่า การเปลี่ยนแปลงของปริมาณเงินนั้นจะมีผลกระทบโดยตรงและโดยอ้อมต่อราคาหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยหรือไม่ โดยใช้ข้อมูลเป็นรายเดือนช่วงปี 2522-2527 และใช้ดัชนีราคาหุ้นของตลาดหลักทรัพย์เป็นตัวแทนของราคาหลักทรัพย์ ส่วนปริมาณเงินนั้นใช้ปริมาณเงินทั้งความหมายแคบ และความหมายกว้าง ผลการศึกษาพบว่า ปริมาณเงินมีความสัมพันธ์โดยตรงกับราคาหลักทรัพย์ ส่วนตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางอ้อม ได้แก่ อัตราเงินปันผลต่อหุ้น อัตราการเจริญเติบโตของเงินปันผล ค่าธรรมเนียม และความเสถียร โดยการศึกษาในส่วนแรกนั้นใช้วิธีการวิเคราะห์ความสัมพันธ์โดยใช้สมการถดถอยเชิงซ้อน สำหรับการศึกษานในส่วนที่สองได้ทำการศึกษาถึงความมีประสิทธิภาพของ

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยใช้ข้อมูลเป็นรายวันในปี 2521 จนถึงปี 2527 ซึ่งใช้วัดค่าสัมประสิทธิ์ที่มีความสัมพันธ์กันมาทำการทดสอบ ผลการศึกษาพบว่าตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเป็นตลาดที่มีประสิทธิภาพในช่วงเวลาที่ทำการศึกษา

Ali and Husam (2005) ทำการศึกษาระหว่างกำไรและกระแสเงินสดจะสามารถวัดผลการดำเนินงานได้ดีกว่ากัน โดยพัฒนามาจากของ Dechow (1994) และดูผลจากกำไรที่คงที่ การเจริญเติบโตของกำไร และขนาดกิจการกับกระแสเงินสดและกำไร ผลจากการศึกษาพบว่ากำไรและกระแสเงินสดมีคุณค่าในการพยากรณ์กระแสเงินสดในอนาคต กระแสเงินสดและกำไรมีความสัมพันธ์กับผลตอบแทนหลักทรัพย์ โดยไม่มีความแตกต่างกันระหว่างกำไรและกระแสเงินสดในการอธิบายความผันผวนของผลตอบแทนหลักทรัพย์ นอกจากนี้ หากกำไรเติบโตในระดับต่ำและกิจการมีขนาดเล็ก กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานใช้วัดผลการดำเนินงานได้ดีกว่ากำไร

Watson and Wells (2005) ทำการศึกษากำไรในแบบต่างๆ กับกระแสเงินสดที่มีความสัมพันธ์กับผลตอบแทนหลักทรัพย์ เพื่อดูว่ากำไรและกระแสเงินสดนั้นตัวใดจะเป็นตัววัดผลการดำเนินงานได้ดีกว่า พบว่าในกรณีที่บริษัทมีกำไร ตัววัดผลการดำเนินงานด้านกำไรจะสัมพันธ์กับผลตอบแทนหลักทรัพย์มากกว่ากระแสเงินสด ซึ่งถือว่างบการเงินที่จัดทำขึ้นตามเกณฑ์คงค้างนั้น ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์และเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจแก่ผู้ใช้งบการเงินในกรณีที่ บริษัทประสบภาวะผลขาดทุนทั้งตัววัดผลการดำเนินงานด้านกำไรและตัววัดผลการดำเนินงานด้านกระแสเงินสดไม่มีความสัมพันธ์กับผลตอบแทนหลักทรัพย์

Black (1998) ทำการทดสอบความมีคุณค่าของข้อมูลส่วนเพิ่มของกำไร กระแสเงินสดทั้ง 3 กิจกรรมคือ กิจกรรมดำเนินงาน กิจกรรมลงทุน และกิจกรรมจัดหาเงิน ในแต่ละช่วงของวัฏจักรธุรกิจ (เริ่มต้น, กำลังเติบโต, รุ่งเรืองเต็มที่และ ถดถอย) พบว่า กระแสเงินสดจากกิจกรรมลงทุนให้คุณค่าข้อมูล ส่วนเพิ่มในช่วงเริ่มต้นและกำลังเติบโต ส่วนกระแสเงินสดจากกิจกรรมจัดหาเงินให้คุณค่าข้อมูล ส่วนเพิ่มในช่วงกำลังเติบโตและรุ่งเรืองเต็มที่

Cheng ,Liu and Schaefer (1996) ทำการศึกษาค่ามีคุณค่าของข้อมูลส่วนเพิ่มของกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานและคุณค่า ข้อมูลส่วนเพิ่มของกำไรทางบัญชีโดยมีเงื่อนไขคือ เมื่อกำไรนั้นมีลักษณะชั่วคราวคือเป็นกำไรที่ไม่คาดว่าจะเกิดขึ้นอีกในอนาคต ในการประเมินคุณค่าข้อมูลส่วนเพิ่มของตัวแปรซึ่งตัวแบบที่ใช้ คล้ายกันกับงานวิจัยของ Ali (1994) และ Ali and Zarowin (1992) พบว่ากำไรทางบัญชีมีคุณค่า ข้อมูลน้อยลงส่วนกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานมีคุณค่าข้อมูลมากขึ้น

Ali and Pope (1995) ทำการทดสอบความมีคุณค่าของข้อมูลส่วนเพิ่มและคุณค่าของข้อมูลโดยเปรียบเทียบของกำไร เงินทุนหมุนเวียนในการดำเนินงาน และกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานพบว่าตัวแปรทุกตัวมีคุณค่าของข้อมูลโดยกำไรมีคุณค่าข้อมูลโดยเปรียบเทียบสูงสุด รองลงมาคือ เงินทุนหมุนเวียนในการดำเนินงาน และกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน

Biddle, Seow and Siegel (1995) ทำการทดสอบความมีคุณค่าของข้อมูลส่วนเพิ่มและคุณค่าข้อมูลโดยเปรียบเทียบของยอดขายสุทธิ กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน และกำไรสุทธิ โดย กลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในปี ค.ศ. 1974-1986 พบว่า ตัวแปรแต่ละตัวล้วนมีคุณค่าข้อมูลส่วนเพิ่มโดยลักษณะเฉพาะของอุตสาหกรรมส่งผลกระทบต่อคุณค่าข้อมูลส่วนเพิ่มแต่ละตัวแปร ในส่วนของคุณค่าข้อมูลโดยเปรียบเทียบกำไรสุทธิมีคุณค่าข้อมูลโดยเปรียบเทียบมากที่สุด รองลงมาคือยอดขายสุทธิและกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน

Dechow (1994) ทำการทดสอบความสามารถของกำไร กระแสเงินสด และเงินสดสุทธิ โดยแบ่งช่วงของงานวิจัยออกเป็นรายไตรมาส รายปี รายสี่ปี พบว่า ข้อมูลดังกล่าวมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญระหว่างผลตอบแทนหลักทรัพย์และกำไรมากกว่าผลตอบแทนหลักทรัพย์และกระแสเงินสดเมื่อวัดในช่วงเวลาระยะสั้น นอกจากนี้ทั้งความสัมพันธ์ของผลตอบแทนหลักทรัพย์และกำไร กับความสัมพันธ์ของผลตอบแทนหลักทรัพย์และกระแสเงินสดจะเพิ่มขึ้นเมื่อเพิ่มช่วงเวลาในการวัด

Anthony and Ramesh (1992) ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างราคาหุ้นและตัววัดผลการดำเนินงานทางบัญชีพบว่าข้อมูลรายจ่ายฝ่ายทุนจะช่วยประเมินโอกาสการเติบโตของกิจการ ตลาดจะตอบสนองต่อข่าวสารที่ได้รับ โดยสังเกตการเติบโตของกิจการ โดยพบว่ารายจ่ายฝ่ายทุนที่ไม่คาดหวัง (Unexpected capital expenditures) ของกิจการที่กำลังเติบโตนั้นจะมีการตอบสนองในทางบวกต่อตลาดหุ้นส่วนกิจการที่การเติบโตอยู่ในระดับคงที่ จะมีการตอบสนองในทางลบ

Vatcharajittipan (1991) ทำการทดสอบคุณค่าข้อมูลของการประกาศกำไรรายไตรมาส ในช่วง มกราคม 1986-มีนาคม 1990 โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่ม Good news (กำไรที่ไม่คาดหวังในทางบวก) และกลุ่ม Bad news (กำไรที่ไม่คาดหวังในทางลบ) ผลการศึกษาพบว่ากรณีที่เป็น Good news จะมีความสัมพันธ์ทางบวกระหว่างกำไรและราคาหุ้น ส่วนกรณีที่เป็น Bad news จะมีความสัมพันธ์ในทางลบระหว่างกำไรและราคาหุ้น ซึ่งคำจำกัดความของความสัมพันธ์ในทางลบ หมายถึง ราคาหุ้นได้ปรับตัวเพิ่มขึ้นแม้ว่ากิจการจะประกาศผลการดำเนินงานที่ไม่ดี ผู้ศึกษาได้อธิบายว่านักลงทุนใช้ปัจจัยอื่นในการตัดสินใจ เช่น สภาพเศรษฐกิจ สถานการณ์การเมือง ความมีชื่อเสียงของทีมผู้บริหาร เป็นต้น

Rayburn (1986) ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผลตอบแทนหลักทรัพย์กับรายการคงค้าง และกระแสเงินสด พบว่ากิจกรรมดำเนินงานที่ไม่คาดหวัง (Unexpected CFO) มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับผลตอบแทนที่เกินปกติ (Abnormal returns) ส่วนรายการพึงรับพึงจ่ายที่ไม่คาดหวัง (Unexpected accruals) มีความสัมพันธ์ในทางลบ เมื่อพิจารณาส่วนประกอบ ของรายการพึงรับพึงจ่าย รายการพึงรับพึงจ่ายระยะสั้นมีความสัมพันธ์ในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญกับผลตอบแทน หลักทรัพย์ ส่วนรายการพึงรับพึงจ่ายระยะยาวมีความสัมพันธ์ในทางลบ

Wilson (1986) ทำการศึกษาความมีคุณค่าของข้อมูลส่วนเพิ่มของรายการพึงรับพึงจ่าย และกระแสเงินสดในช่วง 1981-1982 พบว่ารายการพึงรับพึงจ่ายรวม และกระแสเงินสดจาก กิจกรรมดำเนินงานมีคุณค่าข้อมูลเกินกว่ากำไร หากพิจารณารายการพึงรับพึงจ่ายตามระยะเวลา รายการ พึงรับพึงจ่ายระยะสั้นมีคุณค่าข้อมูลส่วนเพิ่มเกินกว่ากระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน